

Okul Öncesi Eğitim Programı'nın K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli'ne Göre İncelenmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Selda ARAS¹, Ayça ÜLKER², Dilek ALTUN³

1 Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, seldaaaras@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7285-0336.

2 Dr., Hacettepe Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü a.ulker@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1893-9115.

3 Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü daltun@aybu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9973-0585.

Gönderilme Tarihi: 02.06.2023 Kabul Tarihi: 08.11.2023 DOI: 10.37669/milliegitim.1309000

Atf: "Aras, S., Ülker, A., Altun, D. (2023). Okul öncesi eğitim programı'nın K12 beceriler çerçevesi Türkiye bütüncül modeli'ne göre incelenmesi. *Millî Eğitim*, 52 (Özel Sayı), 791-812. DOI: 10.37669/milliegitim.1309000"

Öz

Bu çalışmada Okul Öncesi Eğitim Programı (2013)'nın K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli (2023)'nde yer alan beceriler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Gelişimsel bir program olan Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanım ve göstergelerin analizi, Türkiye Bütüncül Modeli'nde tanımlanan ve sınıflandırılması yapılan kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve eğilimlere ilişkin süreç bileşenleri bağlamında gerçekleştirilmiştir. Çalışma verileri, Excel Programı kullanılarak büyük bir veri kümesini daraltmak ve veri noktaları arasındaki ilişkileri görmek için pivot analizleri aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanları ve K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli bağlamında kazanım dağılımı ve gösterge dağılımı sunulmuş olup, göstergelerin kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve eğilimler ile eşlenme durumlarının analiz sonuçları verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi eğitim programı, okul öncesi eğitim, beceri, kavramsal beceri, sosyal-duygusal öğrenme becerisi, eğilim

An Investigation of the Pre-School Education Program based on K12 Skills Framework Holistic Model of Türkiye

Abstract

In this study, it is aimed to examine the Preschool Education Program (2013) in terms of the skills included in the K12 Skills Framework Holistic Model of Türkiye (2023). The analysis of the goals and indicators in the Preschool Education Program, which is a developmental program, was carried out in the context of the process components related to conceptual skills, social emotional learning skills and dispositions defined and classified in the Holistic Model of Türkiye. The study data was performed using the Excel Program through pivot analyzes to narrow down a large dataset and to see the relationships between data points. In the study, the distribution of goals and indicators in the context of the developmental areas in the Preschool Education Program and the K12 Skills Framework Holistic Model of Türkiye were presented, and the analysis results of the indicators' through conceptual skills, social-emotional learning skills, and their matching with dispositions were presented.

Keywords: *preschool education program, preschool education, skill, conceptual skill, social-emotional learning skill, disposition*

Giriş

Günümüzde teknoloji alanında yaşanan gelişmeler bilginin hızlı bir şekilde dijital olarak kaydedilmesini, paylaşılmasını ve üretilmesini kolaylaştırmıştır (Voogt ve Roblin, 2010). Bu hızlı dijital dönüşüm 2000'li yıllardan sonra bilginin insanlık tarihinde daha önce görülmemiş bir hızla artmasına neden olmuştur (Hilbert ve Lopez, 2011). Dijital çağda bilginin bu kadar hızlı şekilde artış göstermesi okullarda öğrencilere bilgi kazandırmanın yanı sıra edinilen bilgileri işe koşarak beceri kazandırmanın önemini gündeme getirmiştir (Grand-Clement, 2017; Selwyn, 2013). Öğrencileri, geleceğin yaşam şartlarına uyum sağlamaları ve yeni ortaya çıkan iş ve meslek dallarına hazırlamak amacıyla 21. Yüzyıl Becerileri anlayışı ortaya çıkmıştır (Partnership for 21st Century Skills [P21], 2009). 21. yüzyıl becerileri eleştirel düşünme, iletişim, iş birliği, problem çözme, esneklik, uyum, özdenetim ve yaratıcılık gibi becerilerden oluşmaktadır. Alejo ve Yao (2022)'nin 106 ülkenin verilerini ele aldıkları çalışmaları, dünya genelinde çocukların ve gençlerin büyük çoğunluğunun geleceğin işlerini şekillendirecek dijital ve sosyo-duygusal yetkinlikler gibi becerilerden yoksun olduğunu göstermektedir. Yapılan araştırmalar beceri gelişiminin erken çocukluk döneminde başladığını ve kümülatif olarak devam ettiğini göstermektedir. Bu nedenle birçok ça-

alışmada 21. yüzyıl becerilerinin programlara okul öncesi dönemden itibaren entegre edilmesinin gerektiği vurgulanmaktadır (National Research Council, 2012; OECD, 2020).

Dünya Ekonomik Forumu'nun 2022 raporuna göre, sadece önemli bir beceri alanı olarak işbirlikçi problem çözmeye, erken eğitim sürecinde yapılacak yatırım, küresel gelire 2,54 trilyon dolar ek gelir getirebilmektedir. Dünya Ekonomik Forumu (2023) beceriye dayalı eğitime dikkat çekerken, beceri gelişimini destekleme sürecinde yaşanan temel problemlerin; becerilerin tanımlanması, temeli ve erken çocukluk döneminden itibaren nasıl destekleneceği ile ilgili eksikliklerden kaynaklandığına dikkat çekmektedir. Dünya Ekonomik Forumu (2023) kapsamında, beceriye dayalı eğitim süreçlerinin önemine dikkat çekilerek Eğitim 4.0 Taksonomisini geliştirilmiştir. Bu taksonomi; a) *beceri ve yetenekler*, b) *tutumlar ve değerler* ve c) *bilgi* öğelerinden oluşmaktadır. Ülkemizde de Milli Eğitim Bakanlığı, Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) iş birliği ile K12 Beceriler Çerçevesi: Türkiye Bütüncül Modelini (2023) geliştirerek okul öncesinden lise kademesine kadar kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, alana özgü beceriler, eğilimler ve okuryazarlık becerilerini tanımlamış ve her bir beceri alanının birbiriyle ilişkilendirerek nasıl işe koşulacağı ele alınmıştır (Aşkar, Topçu, Altun, Cırık ve Kandırmaz, 2023). Bu çalışma kapsamında Okul Öncesi Eğitim Programı (2013), K12 Beceriler Çerçevesi: Türkiye Bütüncül Modeli (2023) çerçevesinde analiz edilerek ülkemizde erken çocukluk döneminde beceri gelişiminin desteklenmesi açısından ele alınmıştır.

Matematik ve Fen Becerileri

Erken çocukluk döneminde matematik ve fen becerileri çocukların okuldaki başarısının temelini oluşturmaktadır (Claessens, Duncan ve Engel, 2009; Welsh, Nix, Blair, Bierman ve Nelson, 2010). Çocukların ilk matematik ve fen deneyimleri, ileriki akademik başarılarını önemli ölçüde etkilemektedir. Matematik, çocukların mantıklı, stratejik, yaratıcı ve eleştirel düşüncelerini sağlamaktadır. Matematiksel bilgi ve beceriler, hayatımızın birçok alanında başarı için yapı taşları niteliğindedir (Edens ve Potter, 2012). Erken matematik öğreniminde yapılan çalışmalar çocukların erken matematik becerileri gelişimini desteklemek için fırsatlar sağlamanın oldukça önemli olduğunu vurgulamaktadır. Son yıllarda ülkemize ve dünyanın dört bir yanında matematik becerilerine odaklanan birçok çalışma ile bu alandaki araştırmalar becerilerin erken dönemde kazanılmasının önemini ortaya koymaktadır (Claessens ve Engel, 2013; Oğul ve Arnas, 2020; Pan, Li, ve Watts, 2023). Çalışmalar, çocukların temel matematik bilgi ve becerilerini sekiz yaşından önce edindiğini göstermektedir. Bulgular, okul öncesi dönemde kazanılan matematik becerilerinin daha sonraki matematik becerilerinin temelini oluşturduğunu (Jordan vd., 2009) ve erken yıllarda aritmetik

becerilerinin gelişiminin, üst düzey matematik becerilerinin kazanımını (Ee, Wong ve Aunio, 2006) kolaylaştırdığını göstermektedir.

Okul öncesi dönemde bilişsel becerileri kapsayan bir program ve öğrenme ortamı çocuk gelişimi için gereklidir (Chumark ve Puncturebutr, 2016). Çocuklar, günlük rutinleri ve etkinlikleri boyunca erken matematik becerilerini kullanırlar. Matematik çocukların yaşamlarının bir parçasıdır. Çoğu çocuk, okula başlamadan önce bile, günlük etkileşimler yoluyla çeşitli matematik kavramları konusunda bir anlayış geliştirir. Bilişsel beceriler, çocukların ilk yıllarda geliştirdikleri dil becerileri, fiziksel beceriler ve sosyal beceriler dâhil olmak üzere daha geniş bir beceriler ağının yalnızca bir parçasıdır. Mevcut araştırmalar çocukların muhakeme ve sorgulama becerilerini kullanma yeteneğine sahip olduğunu göstermektedir. Soru sorma, gözlem ve araştırma yapma, deneme-yanılma yöntemleri aracılığıyla çocukları bilimsel süreç becerileri ile tanıştıran öğretmenler, çocuklar için uygun olan gelişimsel olarak uygun ortamlar sağlayabilmektedir (NAEYC, 2013). Okul öncesi dönemde çocuklar, bilimi keşfetmeye ve sorgulama yoluyla deneyimlere katılmaları için somut ve anlamlı fırsatlar verildiğinde bilimsel becerilerini en iyi şekilde geliştirebilmektedir (Bosse, Jacobs ve Anderson, 2009). Deneyimlerin çeşitliliği çocuklara gözlem yapma, muhakeme ve sorgulama yapma, teoriler oluşturma, hipotezler oluşturma konusunda temel sağlamaktadır. Okul öncesi dönemde bilimsel becerilerin kazanımında rol oynayan etkili ortamların çocuk etkenliğinin yüksek olduğu rehberli oyun etkinlikleri olduğuna dair araştırma bulguları göze çarpmaktadır. Bu doğrultuda, okul öncesi öğretmenlerinin, çocuğun çevresindeki öğrenme fırsatlarını oyun tabanlı olacak şekilde, zorlayıcı ama yetişkin desteği ile gerçekleştirilebilir etkinlikler yoluyla desteklemeleri oldukça önemlidir (Edens ve Potter, 2012).

Sözel Dil ve Erken Okuryazarlık Becerileri

Dil, duyguları, düşünceleri ve olguları ifade etme, kategorize etme ve düzenleme için kullanılan bilişsel bir araçtır (Otto, 2006; Vygotsky, 1986). Dil bir dizi beceri setini içermekte ve doğumla başlayan süreçle bireyler bu becerileri kazanmaya başlamaktadır. Araştırmalar erken çocukluk döneminin beyin ve dil gelişimi için hassas bir dönem olduğunu göstermekte ve bu dönemin önemini ifade etmek için “fırsat penceresi” terimi kullanılmaktadır (Dickinson, McCabe ve Essex, 2006; Kuhl, 2011; Troller-Renfree vd. 2022).

Dil becerileri farklı sınıflamalar altında ele anılabilmektedir. Bazı çalışmalar alıcı dil becerileri (dinleme, okuma, görsel okuma) ve ifade edici dil becerileri (konuşma, yazma, görsel sunu) başlığı altında ele alırken (Morrow, 2009; Thompkins, 2009), Snow (1983) ise dilin yazılı ve sözlü formuna göre sözel dil becerileri (oral language)

ve okuryazarlık (literacy) becerileri olarak sınıflandırmıştır. Snow (1983) çocukların sözel dil beceri gelişimleri ile okuryazarlık gelişimleri arasında etkileşim olduğuna dikkat çekmektedir. Yürütülen boylamsal çalışmalar benzer şekilde erken çocukluk dönemi sözel dil ve erken okuryazarlık becerileri ile ilkökul ve ileriki dönem okuryazarlık becerileri arasında ilişki olduğunu göstermektedir (Caravolas vd., 2019; Jasińska vd., 2021; Lyster, Snowling, Hulme ve Lervåg, 2021; Manu vd. 2021). Ulusal Erken Okuryazarlık Paneli (NELP) (2008) meta-analiz çalışma sonuçları da sözel dil becerileri, sesbilgisel farkındalık, söz varlığı, yazı farkındalığı, yazı kavramları ve harf bilgisi erken okuryazarlık becerilerinin ilkökul dönemi ve sonrası okuryazarlık becerilerinin öncülü olduğunu desteklemektedir. Ayrıca çalışmalar erken okuryazarlık ve sözel dil becerilerinin bilişsel ve sosyal gelişim alanı ve okula hazırbulunuşluk becerileri ile de ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Bonifacci, Trambagioli, Bernabini ve Tobia, 2022; Ornaghi, Pepe, Agliati ve Grazzani, 2019; Skibbe, Montroy, Bowles ve Morrison, 2019). Bu nedenle çocukların sözel dil ve erken okuryazarlık becerilerinin okul öncesi dönemden itibaren desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Dünya genelinde birçok başarılı okul öncesi eğitim programı ve uygulamaları (High Scope, Gelişime Uyumlu Uygulamalar) incelendiğinde erken çocukluk döneminde sistematik, planlı, etkileşime dayalı ve zengin öğrenme yaşantıları yoluyla çocukların dil becerilerinin desteklendiği görülmektedir (Far, Emanjomah ve Hamidi, 2023; Neuman ve Roskos, 2005). Bu bağlamda çocukların ilkökula ve hayata güçlü başlangıç yapmaları için erken çocukluk eğitim programlarında yer verilen sözel dil ve erken okuryazarlık becerileri büyük önem taşımaktadır.

Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri

Okul öncesi dönem, çocukların sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmek için kritik bir dönemdir. Bu dönemde, çocuklar kendi duygu dünyalarını tanır, diğerlerinin duygularına karşı duyarlılık kazanır ve temel sosyal becerileri edinirler. Bu yönü ile erken yıllardaki sosyal duygusal gelişim, çocukların doğumdan beş yaşına kadar güvenli yetişkin ve akran ilişkileri kurmak için gelişen kapasitelerini; duygularını sosyal ve kültürel normlara uygun şekillerde deneyimleme, düzenleme ve ifade etmedeki yetkinliklerini ve çevreyi keşfedip öğrenme süreçlerini nitelemektedir (Erken Öğrenme için Sosyal Duygusal Temeller Merkezi-CSEFEL, 2008).

Sosyal duygusal öğrenme becerileri ise, bireylerin diğerleriyle etkileşimde bulunma, duygusal durumları anlama, duygusal tepkileri yönetme, empati, iş birliği ve karar mekanizmalarında rol alma gibi önemli yeteneklerini içerir. Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme için İş Birliği- CASEL (2020), sosyal duygusal öğrenme sürecini; çocukların ve yetişkinlerin duyguları yönetebilmek, bireysel ve kolektif hedeflere ulaşmak, empati ve duygudaşlık gösterebilmek, destekleyici ilişkiler kurup sürdür-

mek, diğer bireyleri gözeten sorumlu kararlar alabilmek, sağlıklı bir kimlik geliştirmek için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumları edinme ve etkili bir biçimde uygulama süreci olarak tanımlanmaktadır. Sosyal duygusal öğrenme becerileri bireylerin sosyal hayata uyum sağlaması, duygularını anlaması, kontrol edebilmesi ve bu özelliklere dayalı olarak kendini ifade edebilmesi için gerekli özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır (Elias vd., 1997).

Ulusal ve uluslararası çalışmalar; sosyal duygusal öğrenme becerilerine yer verilen programların, çocukların akademik başarılarını artırmada, sosyal problemlerin çözümünde etkin rol oynamalarında, sosyal duygusal sorunların azalmasında etkili olduğunu ve bu becerilerin çocukların dili kullanma, güven ve empati kapasitelerini artırma, özgüven geliştirmelerini destekleme, daha iyi kariyer fırsatlarına sahip olma gibi olumlu yanlarını güçlendirdiğini, daha olumlu yaşamsal sonuçlar ortaya çıkardığını göstermektedir (Durlak vd., 2011; Elias vd., 1997; Eser-Aygün, 2017; Greenberg vd., 2003; Kabakçı ve Totan, 2013; Payton vd., 2008; Zins, Weissberg, Wang ve Walberg, 2001). Benzer şekilde OECD'nin analizine göre, bu becerilere sahip bireylerde akademik performans ve öğrencilerin yaşam doyumu artmakta ve boylamsal olarak bireylerin daha iyi bir kariyere sahip olma şansı yükselmektedir (OECD, 2020; MEB, 2021). Sosyal duygusal öğrenmeye ilişkin becerilerin kazandırılması, desteklenmesi ve sürdürülmesi çocuklar için hayati öneme sahipken öğretmenlerin de sosyal duygusal açıdan güvenli bir okul ikliminde öğretim yapabilmelerini sağlaması bakımından önemlidir (Göl-Güven, 2021; Hyson, 2004). Nitekim, sosyal duygusal öğrenme becerilerine sahip öğrencilerin de öğrenim gördükleri sınıfı daha olumlu algıladıkları ortaya konmuştur (Eser-Aygün, 2017).

Araştırmalar; okul öncesi dönemdeki çocukların okula başlarken ihtiyaç duydukları, özgüven, akranlarla olumlu ilişkiler geliştirme, zorlu görevlerde dikkat ve sebat gösterme, duyguları etkili bir şekilde ifade etme, sosyal sorunları çözme gibi temel sosyal-duygusal beceriler tanımlamakta ve bu becerilerin çocukları hayal kırıklığı ile başa çıkma, çatışmaları çözme, akranlarla olumlu ilişkiler kurma, yüksek özgüven, zorluklar karşısında direnç gibi özellikler açısından daha yetkin hale getirdiğini göstermektedir (Nelson, Westhues ve MacLeod, 2003; Payton vd., 2008). Blewitt vd. (2018)'nin yaptığı meta analiz çalışmasına göre; sosyal duygusal öğrenme becerilerini müfredatına alan programların; 2-6 yaş çocuklarda sosyal yeterliliği, duygusal yeterliliği, davranışsal öz düzenlemeyi ve erken öğrenme çıktılarını artırmanın; davranışsal ve duygusal zorlukları azaltmanın önemli bir yolu olduğunu ve bunun yanında en çok duygu dağarcığını ve duygu düzenlemeyi artırmada başarılı olduklarını göstermektedir.

CASEL sosyal duygusal öğrenme becerileri sistemsel bir yaklaşımla ele almakta; kurum temelli uygulamalar, geliştirilecek politikalar ve aile-toplum iş birliği ile de toplumsal düzeyde sosyal duygusal beceri gelişimine katkı sağlanmasını önermektedir (Göl-Güven, 2021). Bu sayede sosyal duygusal öğrenme becerilerinin etkilerinin bireyin bulunduğu farklı sosyal ortamlara aktarılması mümkün olabilecektir (TÜSİAD, 2019). CASEL (2017) sosyal duygusal öğrenme becerilerini; öz farkındalık, öz yönetim, sosyal farkındalık, ilişki becerileri, sorumlu karar alma üzere beş boyutta sınıflanmaktadır. Buna göre, öz farkındalık kişinin kendi duygularını, düşüncelerini ve davranışı üzerindeki etkilerini tam olarak tanımlayabilme becerisidir. Öz yönetim becerisi, kişinin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını farklı bağlamlarda etkili bir şekilde düzenleyebilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Sosyal farkındalık becerisi, çeşitli çevrelerden insanların bakış açısını alma ve onlarla empati kurma olarak tanımlanırken ilişki becerileri sağlıklı ve değerli ilişkiler kurmak ve bunları sürdürmek ile ilişkilendirilmektedir. Son olarak sorumlu karar verme ise, kişisel davranış ve sosyal etkileşimlerde yapıcı ve saygılı seçimler yapma becerisi olarak ifadelendirilmektedir (Göl-Güven, 2021).

Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü OECD (2021) ‘görev performansı’, ‘açık fikirlilik’, ‘dışa dönüklük’, ‘iş birlikçilik’ ve ‘duygu düzenleme’ olarak beş temel sosyal duygusal öğrenme alanı belirlemiş ve bu beş alan ile ilişkili 19 alt beceri tanımlamıştır. Sosyal duygusal öğrenmeye ilişkin bu becerilerin okul öncesi dönemlerden itibaren desteklenmesi ve sistematik bir şekilde geliştirilmesi için bir beceri çerçevesinin esas alınması önem taşımaktadır. Sosyal duygusal beceri çerçevesinin, çocukların öngörülen becerileri geliştirmeleri için bir rehber sunması; yapılandırılmış bir öğrenme süreci sağlayarak öğrenme hedeflerini açık hale getirmesi, eğitimcilerin sosyal duygusal becerileri nasıl kazandıracaklarına rehberlik etmesi, çocuklardaki ilerlemenin değerlendirilmesini kolaylaştırması açısından katkı sağlaması beklenmektedir. Beceri çerçevesi sayesinde öğretmenler ve ebeveynler, çocuğun hangi becerilerde güçlü olduğunu ve hangi alanlarda desteklenmesi gerektiğini belirleyebilirler (González-Pérez, ve Ramírez-Montoya, 2022; Kankaras ve Alvarez, 2019; MEB, 2023).

Bu bağlamda; K12 Beceriler Çerçevesi: Türkiye Bütüncül Modeli (2023), öğrencilerin bilişsel ve akademik becerilerinin yanında sosyal duygusal becerilerinin de bütüncül bir biçimde desteklenmesi gerekliliğine ve sosyal duygusal öğrenme becerilerinin yaşamsal sonuçlarına da dikkat çekerek sosyal duygusal becerilere yer vermiştir. K12 Beceriler Çerçevesi kapsamında sosyal duygusal beceriler; benlik becerileri, sosyal yaşam becerileri ve ortak birleşik beceriler olmak üzere üçe ayrılmış ve bu üç beceri altında 11 süreç bileşeni tanımlanmıştır. K12 Beceriler Çerçevesi’nde yer alan sosyal-duygusal öğrenme becerilerinin kuramsal açıdan CASEL ve OECD tarafından tanımlanan yapılarla uyumlu ve özgün bir sınıflama içerdiği görülmektedir (Aşkar vd., 2023).

K12 Beceriler Çerçevesi: Türkiye Bütüncül Modeli

K12 Beceriler Çerçevesi: Türkiye Bütüncül Modeli (2023) okul öncesi eğitim seviyesinden lise eğitiminin sonuna kadar, öğrencilerin eğitim ve öğrenim hayatları boyunca kazandıkları temel akademik bilgilerinin yanı sıra bu akademik bilgilerin 21. yüzyıl becerileri ile desteklenmesini hedefleyen bir model olarak hazırlanmıştır. Beceri kavramı çerçevede “bir çalışma veya öğrenme alanında edinilen mantıksal veya sezgisel nitelikli düşünme yaklaşımı ile el becerisi, yöntem ve araç gereç kullanmayı gerektiren her tür edim veya eylem” olarak tanımlanmaktadır (Aşkar, vd., 2023, s.17). Becerilerin tanımlanması ve sınıflandırılması ile ortak bir dil oluşturulması sağlanarak eğitim ve öğretim süreçleri için ilişkisel özelliklere dayalı bir yaklaşım benimsenmiştir.

Geliştirilen model kavramsal becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerilerini, eğilimleri, alana özgü becerileri kapsamaktadır. K12 Beceriler Çerçevesi bu becerilerin tanımlanması, sınıflandırılması ve birbiri ile ilişkilendirilmesini içermektedir. Kavramsal beceriler temel beceriler, bütüncül beceriler ve üst düzey düşünme becerileri olarak üç başlık altında; sosyal-duygusal öğrenme becerileri benlik becerileri, sosyal yaşam becerileri ve ortak/birleşik beceriler olarak üç başlıkta sınıflandırılmıştır. Çerçevede önemli bir başlık olarak yer verilen eğilimler ise becerilerin nasıl işe koşulacağını tanımlanmış ve kavramsal ve sosyal-duygusal öğrenme becerileri destekleyici bir etkileşim mekanizması olarak betimlenmiştir. Eğilimler; benlik eğilimleri, sosyal eğilimler ve entelektüel eğilimler olarak üç başlık altında ele alınmıştır. Çerçevenin hedefleri öğretim programlarının revizyon ve geliştirilmesi, öğrenme ortamlarının düzenlenmesi ve materyallerin geliştirilmesi, kitap ve kaynakların hazırlanması, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin planlanması ve öğretmenlerin mesleki öğrenme deneyimlerinin desteklenmesi olarak listelenmiştir (Aşkar, vd., 2023).

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı

2013 Okul Öncesi Eğitim Programı; çocukların bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişim alanlarının ve öz bakım becerilerinin desteklenmesini amaçlayan “gelişimsel” bir programdır (MEB, 2013). Programda bilişsel gelişim, dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim, motor gelişim alanlarına ve öz bakım becerilerine yönelik gelişim özellikleri 36-48 ay, 48-60 ay ve 60-72 ay şeklinde üç farklı yaş grubuna göre ayrı ayrı verilmiştir. Programın temel özellikleri şu şekilde sıralanmıştır: Çocuk merkezlidir, esnek, sarmaldır, eklektiktir, dengelidir, oyun temellidir, keşfederek öğrenme önceliklidir, yaratıcılığın geliştirilmesi ön plandadır, günlük yaşam deneyimlerinin ve yakın çevre olanaklarının eğitim amaçlı kullanılmasını teşvik eder, temalar/konular amaç değil araçtır, öğrenme merkezleri önemlidir, kültürel ve evrensel değerleri dikkate alır, aile eğitimi ve katılımı önemlidir, değerlendirme süreci çok yönlüdür, özel

gereksinimli çocuklar için uyarlamalara yer verilmelidir, rehberlik hizmetlerine önem verilmelidir. Programda çocukların gelişim özellikleri ve yaş gruplarına göre kazanım ve göstergeler temel alınmıştır. Kazanım ve göstergelerin çocukların potansiyelini en üst düzeye taşımak üzere kullanılması bu programın temel hedefini oluşturmaktadır (MEB, 2013).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Okul Öncesi Eğitim Programı (2013)'nın K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli (2023)'nde yer alan beceriler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Diğer eğitim kademelerinden farklı olarak gelişimsel bir program olan Okul Öncesi Eğitim Programı'nda her bir gelişim alanında yer alan kazanım ve göstergelerin beceriler haritasına göre analizi; kavramsal beceriler, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve eğilimlere ilişkin süreç bileşenleri bağlamında gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışmaya yön veren araştırma soruları şu şekildedir:

- (1) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanım ve göstergelerin K12 Beceriler Çerçevesi Bütüncül Modeli'nde yer alan kavramsal beceriler açısından eşleşme durumu nedir?
- (2) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanım ve göstergelerin K12 Beceriler Çerçevesi Bütüncül Modeli'nde yer alan sosyal duygusal öğrenme becerileri açısından eşleşme durumu nedir?
- (3) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan kazanım ve göstergelerin K12 Beceriler Çerçevesi Bütüncül Modeli'nde yer alan eğilimler açısından eşleşme durumu nedir?

Yöntem

Bu çalışmada Okul Öncesi Eğitim Programı (2013)'nda yer alan kazanım ve göstergeler ile K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli (2023)'nde yer alan kavramsal beceriler, sosyal duygusal beceriler ve eğilimlere ilişkin süreç bileşenleri açısından incelenmiştir. Araştırma doküman analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışma kapsamında Okul Öncesi Eğitim Programı (2013) ve K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli (2023) dokümanları incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen verilerin analizi için; Excel Programı kullanılarak veri kümesini daraltmak ve veri noktaları arasındaki ilişkileri görmek için pivot analizleri yapılmıştır. Çalışmanın bulguları frekans ve yüzde gibi istatistiksel teknikler ile sunulmuştur. Analiz sürecinde beceri setleri ile kazanım ve göstergelerin eşleşme durumları 'eşleşme var' (1) veya 'eşleşme yok' (0) olarak programa aktarılmıştır. Bu aşamada, veriler üzerinde üç araştırmacı eş zamanlı bir analiz gerçekleştirmiş ve eşleşmeler üzerinde görüş birliğine varılarak verilerin analizi tamamlanmıştır.

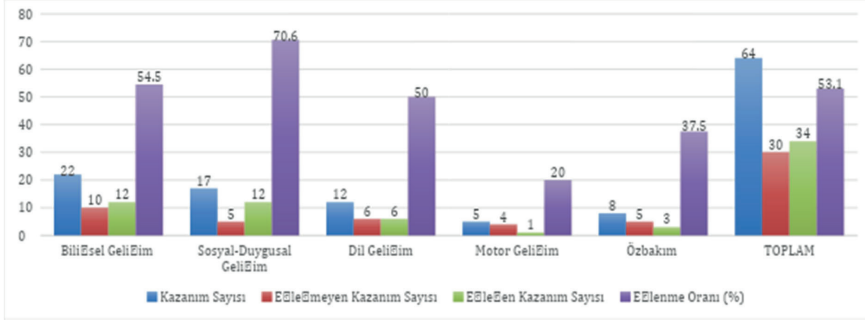
Etik Kurul İzin Belgesi: Söz konusu çalışma doküman incelemesi kapsamında olduğundan Etik Kurul İzni alınmamıştır.

Bulgular

Okul öncesi eğitim programının gelişim odaklı bir eğitim program olması sebebiyle K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli (2023) kapsamında analizler, kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve eğilimler bağlamında gerçekleştirilmiştir. Okul Öncesi Eğitim Programı (2013)'nda toplam 64 kazanım ve 333 gösterge bulunmaktadır. Bu bağlamda, okul öncesi eğitim programında yer alan gelişim alanları ve K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli bağlamında kazanım dağılımı Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1

Gelişim Alanlarına Göre Kazanımların Genel Eşleşme Durumu

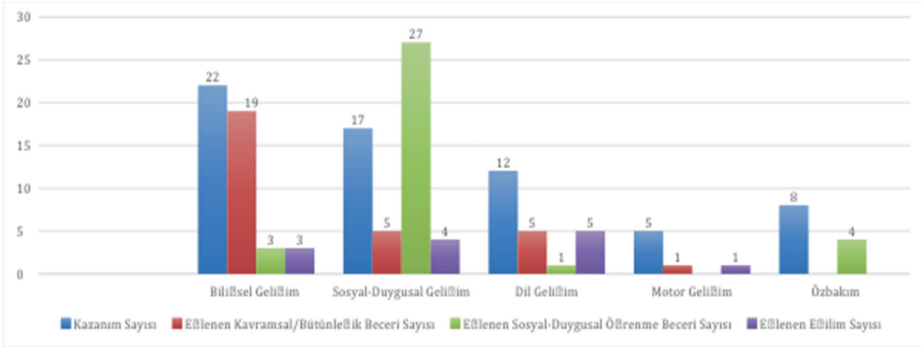
Şekil 1'de görüldüğü gibi, Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bilişsel gelişim alanında 22 kazanım bulunmaktadır. Kazanımların 12'sinin bütüncül model ile eşleştiği ve kazanımların bütüncül model ile eşleşme oranının %54.5 olduğu görülmektedir. Sosyal duygusal gelişim alanına bakıldığında ise, programda ilgili alanda 17 kazanım bulunduğu, bütüncül modelde eşleşen kazanım sayısının 12 olduğu ve eşleşme oranının %70.6 olduğu görülmektedir. Dil gelişimi alanında, programda 12 kazanımın yer aldığı ve bütüncül modeldeki eşleşme düzeyinin %50 olduğu belirlenmiştir. Fiziksel/Motor gelişim alanında programda eşleşen tek kazanım olduğu ve eşleşme oranının %20 olduğu belirlenmiştir. Özbakım alanında programda yer alan kazanım sayısı 8 olup eşleşen 3 kazanım olduğu ve eşleşme oranının %37.5 olduğu görülmektedir. Program geneline bakıldığında, toplam 64 kazanımın eşleşme oranının %53.1 olduğu bulunmuştur.

Okul Öncesi Eğitim Programı bağlamında kazanımların gelişim alanlarına göre eşleşen kavramsal, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ile eğilimlerin sayısı Şekil

2’de gösterilmektedir. Buna göre programda yer alan bilişsel gelişim kazanımlarının 19’unun kavramsal-bütünleşik becerilerle, 3’ünün sosyal duygusal öğrenme becerileri ile ve 3’ünün de eğilimlerle eşleştiği bulunmuştur. Bilişsel gelişim alanında üst düzey düşünme becerileri ile eşleşen yalnızca bir kazanım bulunmaktadır. Bununla birlikte programda yer alan sosyal duygusal gelişim alanı kazanımlarının 5’inin kavramsal-bütünleşik becerilerle, 27’sinin sosyal duygusal öğrenme becerileri ile ve 4’ünün eğilimlerle eşleştiği; üst düzey düşünme becerileri ile herhangi bir eşleşme olmadığı görülmektedir. Dil gelişimi alanındaki kazanımlar incelendiğinde 5 kazanımın kavramsal-bütünleşik becerilerle eşleştiği, 1 kazanımın sosyal duygusal becerilerle eşleştiği ve 5 kazanımın eğilimlerle eşleştiği; ancak üst düzey düşünme becerileri ile herhangi bir eşleşme olmadığı görülmüştür. Fiziksel/motor gelişim alanındaki kazanımlara bakıldığında 1 kazanımın kavramsal-bütünleşik becerilerle 1 kazanımın eğilimlerle eşleştiği; üst düzey düşünme ve sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleşen kazanım olmadığı görülmüştür. Son olarak, özbakım alanında yalnızca 4 kazanımın sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleştiği bulunmuştur.

Şekil 2

Gelişim Alanlarına Göre Kazanımların Bütüncül Model ile Eşleşme Durumu

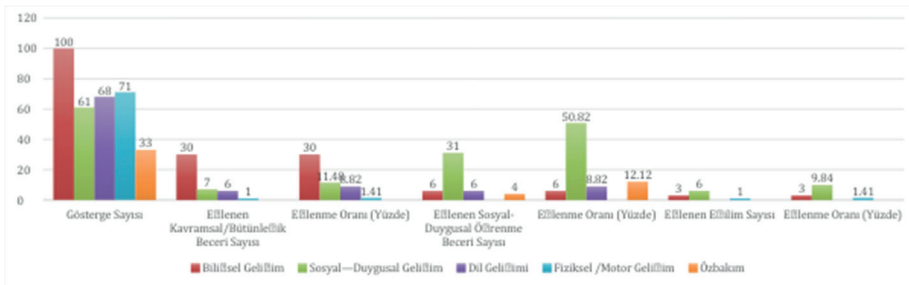

Okul Öncesi Eğitim Programı bağlamında göstergelerin gelişim alanlarına göre eşleşen kavramsal, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ile eğilimlerin sayısı ve toplam beceri sayısına oranı Şekil 3’te gösterilmektedir. Buna göre programda yer alan bilişsel gelişim göstergelerinin kavramsal-bütünleşik becerilerle eşleşme düzeyi %30; sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleşme düzeyi %6 ve eğilimlerle eşleşme düzeyi %3 olarak bulunmuştur. Bununla birlikte programda yer alan sosyal duygusal gelişim göstergelerinin kavramsal-bütünleşik becerilerle eşleşme düzeyinin %11,48; sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleşme oranının %50,82 ve eğilimler ile eşleşme düzeyinin ise %9,84 olduğu görülmektedir.

Dil gelişimi alanındaki göstergeler incelendiğinde 68 adet göstergenin kavramsal-bütüncül becerilerle eşleşme oranının %8,82 olduğu; sosyal duygusal öğrenme becerileriyle eşleşme düzeyinin %8,82 olduğu ve eğilimlerle herhangi bir eşleşmesinin olmadığı görülmüştür. Fiziksel/ motor gelişim alanındaki göstergelere bakıldığında göstergelerin kavramsal-bütüncül beceriler ve eğilimlerle %1,41 oranında eşleştiği; sosyal duygusal öğrenme becerileri ile herhangi bir eşleşmenin olmadığı görülmüştür. Son olarak özbakım alanındaki göstergelerin yalnızca sosyal duygusal öğrenme becerileri ile %12,12 düzeyinde eşleştiği görülmüştür.

Şekil 3

Gelişim Alanlarına Göre Göstergelerin Bütüncül Model ile Eşleşme Durumu

Tablo 1'de, kavramsal-bütüncül becerilerle eşleştirilen göstergelerin, gelişim alanlarına göre dağılımı gösterilmektedir. Programda yer alan bilişsel gelişim alanı kazanımlarının kavramsal-bütüncül becerilerdeki eşleşme düzeyinin %30 olduğu görülmektedir. Bilişsel gelişim alanı ile ilgili göstergelerin; 5'i Yorumlama Becerisi ile 4'ü Sentezleme Becerisi ile 3'ü Çözümleme Becerisi ile 3'ü Sınıflandırma Becerisi ile 2'si Genelleme Becerisi ile 2'si Çıkarım Yapma Becerisi ile 2'si Yapılandırma Becerisi ile 2'si Muhakeme Akıl Yürütme Becerisi ile 1'i Özetleme Becerisi ile 1'i Sorgulama Becerisi ile 1'i Gözleme Dayalı Tahmin Etme Becerisi ile ve 1'i Değerlendirme Becerisi ile olmak üzere toplamda 30 süreç bileşeni ile eşleşmektedir. Programda yer alan sosyal duygusal gelişim alanı kazanımlarının kavramsal-bütüncül becerilerdeki eşleşme düzeyinin %11,48 olduğu görülmektedir. Eşleşen 7 becerinin tümü karşılaştırma becerisi altındaki süreç bileşenleri olduğu görülmektedir. Dil gelişim alanı ilişkin göstergeler incelendiğinde kavramsal-bütüncül becerilerle eşleşme düzeyinin %8,82 olduğu görülmektedir. Bu becerilerden 2'si Karşılaştırma Becerisi ile, 2'si Sorgulama Becerisi ile, ve 2'si Yorumlama Becerisi ile olmak üzere toplamda 6 adet süreç bileşeni ile eşleşmektedir. Programda yer alan fiziksel/motor gelişim kazanımlarının kavramsal-bütüncül becerilerdeki eşleşme düzeyinin %1,41 olduğu ve tek eşleşmenin sentezleme becerisi ile ilişkili olduğu Tablo

1’de görülmektedir. Son olarak programdaki özbakım kazanımı ile ilgili göstergeler incelendiğinde, kavramsal-bütünleşik becerilerle eşleşme olmadığı görülmektedir. Buna göre, Okul Öncesi Eğitimi Programı’nda yer alan tüm göstergelerin toplamda 44 kavramsal-bütünleşik süreç bileşeni ile eşleştiği ve program genelinde eşleşme düzeyinin 13,21 olduğu bulunmuştur.

Tablo 1

Kavramsal-Bütünleşik Becerilerin Gelişim Alanlarında Yer Alan Göstergelere Göre Eşleşme Durumu

<i>Kavramsal-Bütünleşik Beceriler</i>	<i>Bilişsel Gelişim</i>	<i>Sosyal-Duygusal Gelişim</i>	<i>Dil Gelişimi</i>	<i>Fiziksel Motor Gelişim</i>	<i>Özbakım</i>	<i>Toplam</i>	<i>%</i>
KB2.1.Çelişki Giderme Becerisi	0	0	0	0	0	0	0
KB2.2.Gözlemleme Becerisi	0	0	0	0	0	0	0
KB2.3.Özetleme Becerisi	1	0	0	0	0	1	0,3
KB2.4.Çözümleme Becerisi	3	0	0	0	0	3	0,9
KB2.5.Sınıflandırma Becerisi	3	0	0	0	0	3	0,9
KB2.6.Bilgi Toplama Becerisi	0	0	0	0	0	0	0
KB2.7.Karşılaştırma Becerisi	3	7	2	0	0	12	3,6
KB2.8.Sorgulama Becerisi	1	0	2	0	0	3	0,9
KB2.9.Genelleme Becerisi	2	0	0	0	0	2	0,6
KB2.10.Çıkarım Yapma Becerisi	2	0	0	0	0	2	0,6
KB2.11.Gözleme Dayalı Tahmin Etme Becerisi	1	0	0	0	0	1	0,3
KB2.12.Mevcut Bilgiye Veriye Dayalı Tahmin Etme Yordama Becerisi	0	0	0	0	0	0	0
KB2.13.Yapılandırma Becerisi	2	0	0	0	0	2	0,6
KB2.14.Yorumlama Becerisi	5	0	2	0	0	7	2,1
KB2.15.Yansıtma Becerisi	0	0	0	0	0	0	0
KB2.16.Muhakeme Akıl Yürütme Becerisi	2	0	0	0	0	2	0,6
KB2.17.Değerlendirme Becerisi	1	0	0	0	0	1	0,3
KB2.18.Tartışma Becerisi	0	0	0	0	0	0	0
KB2.19.Mantıksal Denetleme Becerisi	0	0	0	0	0	0	0
KB2.20.Sentezleme Becerisi	4	0	0	1	0	5	1,5
<i>Toplam</i>	<i>30</i>	<i>7</i>	<i>6</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>44</i>	
<i>%</i>	<i>30</i>	<i>11,48</i>	<i>8,82</i>	<i>1,41</i>	<i>0</i>	<i>13,21</i>	

Tablo 2, sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleştirilen kazanımların ve süreç bileşenlerinin gelişim alanlarına göre göstergeler bazında dağılımı göstermektedir.

Programda yer alan bilişsel gelişim alanı kazanımlarının sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleşme oranının %6 olduğu görülmektedir. Bu kazanımlardan 1'i Benlik Becerileri, 5'i Ortak Birleşik Beceriler olmak üzere toplamda 6 süreç bileşeni ile eşleşmektedir. Programda yer alan sosyal duygusal gelişim alanı kazanımlarının sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleşme oranının %50,82 olduğu görülmektedir. Bu kazanımlardan 9'u Benlik Becerileri, 19'u Sosyal Yaşam Becerileri ve 3'ü Ortak Birleşik Beceriler olmak üzere toplamda 31 süreç bileşeni ile eşleşmektedir. Dil gelişim alanına ilişkin kazanımlar incelendiğinde sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleşme oranının %8,82 olduğu görülmektedir. Eşleşen kazanımların tümünün sosyal yaşam becerileri altında iletişim süreç bileşeni altında olduğu görülmektedir. Programda yer alan fiziksel ve motor gelişim alanı kazanımlarının sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleşmediği bulunmuştur. Son olarak özbakım kazanımlarının sosyal duygusal öğrenme becerileri ile eşleşme oranının %12,12 olduğu ve bu kazanımlardan 2'sinin benlik becerileri, 1'inin sosyal yaşam becerileri ve 1'inin de ortak birleşik beceriler ile eşleştiği görülmektedir. Tablo 2'den izlenebileceği gibi Okul Öncesi Eğitimi Programı'nda yer alan tüm göstergelerin toplamda 47 sosyal duygusal öğrenme süreç bileşeni ile eşleştiği ve program genelinde eşleşme düzeyinin 14,11 olduğu bulunmuştur.

Tablo 2

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerilerinin Gelişim Alanlarında Yer Alan Göstergelere Göre Eşleşme Durumu

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri	Bilişsel Gelişim	Sosyal-Duygusal Gelişim	Dil Gelişimi	Fiziksel/ Motor Gelişim	Özbakım	Toplam	%
<i>SDB1 2.1.Benlik Becerileri</i>	1	9	0	0	2	12	3,6
SDB1.1.Öz farkındalık becerisi	0	2	0	0	0	2	0,6
SDB1.2.Öz motivasyon becerisi	0	2	0	0	0	2	0,6
SDB1.3.Öz düzenleme becerisi	1	2	0	0	2	5	1,5
SDB1.4.Öz yönetim öz kontrol becerisi	0	2	0	0	0	2	0,6
SDB1.5.Öz yansıtma becerisi	0	1	0	0	0	1	0,3
<i>SDB2 2.2.Sosyal Yaşam Becerileri</i>	0	19	6	0	1	26	7,81
SDB2.1.İletişim becerisi	0	7	6	0	0	13	3,9
SDB2.2.İşbirliği becerisi	0	4	0	0	1	5	1,5
SDB2.3.Sosyal farkındalık becerisi	0	8	0	0	0	8	2,4
<i>SDB3 2.3.Ortak Birleşik Beceriler</i>	5	3	0	0	1	9	2,7
SDB3.1.Uyum becerisi	0	2	0	0	0	2	0,6
SDB3.2.Esneklik becerisi	1	0	0	0	0	1	0,3
SDB3.3.Sorumlu karar verme becerisi	4	1	0	0	1	6	1,8
<i>Toplam</i>	6	31	6	0	4	47	

Tablo 3'te, eğilimlerin eşleştirilen kazanımların ve süreç bileşenlerinin gelişim alanlarına göre göstergeler bazında dağılımı gösterilmektedir. Programda yer alan bilişsel gelişim alanı kazanımlarının eğilimlerle eşleşme oranının %3 olduğu görülmektedir. Eşleşen 3 göstergenin Entelektüel Eğilimlere ait olduğu görülmektedir.

Tablo 3

Eğilimlerin Gelişim Alanlarında Yer Alan Göstergelere Göre Eşleşme Durumu

Eğilimler	Bilişsel Gelişim	Sosyal-Duygusal Gelişim	Dil Gelişimi	Fiziksel /Motor Gelişim	Özbakım	Toplam	%
E1 3.1.Benlik Eğilimleri	0	0	0	0	0	0	0
E2 3.2.Sosyal Eğilimler	0	2	0	0	0	2	0,6
E3 3.3.Entelektüel Eğilimler	3	4	0	1	0	8	2,4
<i>Toplam</i>	3	6	0	1	0	10	3
<i>%</i>	3	9,84	0	1,41	0	3	

Programda yer alan sosyal duygusal gelişim alanı kazanımlarının eğilimlerle eşleşme oranının %9,84 olduğu görülmektedir. Bu kazanımlardan 2'si Sosyal Eğilimlere, 4'ü Entelektüel Eğilimlere ait olmak üzere toplamda 6 eğilimle eşleştiği görülmektedir. Dil gelişim alanına ilişkin kazanımlar incelendiğinde eğilimlerle eşleşmenin olmadığı görülmektedir. Programda yer alan fiziksel motor gelişim alanı kazanımlarının eğilimlerle eşleşme oranının %1,41 olduğu görülmektedir. Eşleşen 1 kazanımın Entelektüel Eğilimlerle ilişkili olduğu ve son olarak özbakım alanında eşleşmenin olmadığı görülmektedir. Buna göre, Okul Öncesi Eğitimi Programı'nda yer alan tüm göstergelerin toplamda 10 eğilime ilişkin süreç bileşeni ile eşleştiği ve program genelinde eşleşme düzeyinin %3 olduğu bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Okul öncesi eğitim programı gelişim odaklı bir program yapısına sahiptir. Bu nedenle kazanım ve göstergeler beceri haritası ile analiz edilirken analizler kavramsal-bütünleşik beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve eğilimler bağlamında yapılmıştır. Analiz sonuçları ele alındığında, programda yer alan bilişsel gelişim kazanımlarının K12 Beceri Çerçevesi ile eşleşme düzeyinin %54,5 sosyal duygusal gelişim kazanımlarının eşleşme oranının %70,6 dil gelişimi kazanımlarının eşleşme düzeyinin %50, fiziksel/motor gelişim kazanımlarının eşleşme düzeyinin %20 ve özbakım kazanımlarının eşleşme düzeyinin %37,5 olduğu görülmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin uygulamalarında göstergeleri hedef alarak ve göstergelere etkinlik planlarında yer vererek kazanımları destekledikleri göz önüne alındığında göstergele-

rin eşleşme oranlarının daha anlamlı olduğu düşünülmüş ve gösterge bazında eşleşme oranları incelenmiştir. Göstergeler bazında eşleşme oranlarına bakıldığında göstergelerin kavramsal-bütünleşik beceriler ile eşleşme oranının %13,21, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ile eşleşmenin %14,11 ve eğilimler ile eşleşmenin %3 olduğu görülmektedir. Kazanımlar ve göstergelerin oranlarında önemli ölçüdeki bu farklılık dikkat çekmektedir. Bu noktada, eşleşme oranlarının önemli ölçüde az olması bu analiz raporunun önemli bir bulgusudur.

21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık (2022) belgesinde, yeterlik ve beceriler çerçevesinde kavramsal becerilerin desteklenmesi ve öğretilmesi gerektiği özellikle vurgulanmaktadır. Bununla birlikte birçok ülkenin programları incelendiğinde akıl yürütme, sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme gibi kavramsal becerilerin desteklendiği görülmektedir (Aşkar vd., 2023). Okul öncesi eğitim programında yer alan göstergelerin kavramsal-bütünleşik becerilerle eşleşme düzeyinin %44 olduğu ve eşleşen göstergelerin daha çok yorumlama, karşılaştırma, sentezleme, çözümleme, sınıflandırma, genelleme, çıkarım yapma, yapılandırma ve akıl yürütme becerilerini desteklediği görülmektedir. Okul öncesi eğitim programının üst düzey düşünme becerileri ile eşleşme oranının oldukça düşük olması dikkat çekici önemli bulgulardan birisidir. Erken dönemde düşünme becerileri farklı kuramcılar tarafından ele alınmış ve önemi vurgulanmıştır (Butterworth ve Thawaites, 2013; Taggart, Ridley, Rudd ve Benefield, 2005). Benzer şekilde Koyuncu-Şahin ve Akman (2018) düşünme becerilerinin gelişimi için programların hazırlanması, öğretmen eğitimlerinin yapılması ve farkındalığın oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılmasını gerektiğini belirtmişlerdir.

2000'li yıllardan itibaren eğitim sistemlerinin geçirdiği dönüşüm incelendiğinde, öğrencilerin bilişsel ve akademik becerilere sahip olmasının yanında; bu becerileri destekleyerek ilerletecek sosyal duygusal becerilere verilen önemin arttığı (Carter, 2016; Cristovao, Candeias ve Verdasca, 2020) yalnızca bilişsel becerilerin bireylerin işgücü piyasasının gerektirdiği yeterlikleri karşılamadığı ve bu açıdan sosyal duygusal öğrenme seferberliği başlatılması gerektiği (TÜSİAD, 2019) kabul edilmektedir. OECD Sosyal Duygusal Beceriler Türkiye Ön Raporu (MEB, 2021)'nda da vurgulandığı gibi; alan yazın sosyal duygusal öğrenme becerilerinin öğrencileri öğrenmeye hazır hale getirme, davranış sorunlarını azaltma, yeniliklere uyum, istihdam taleplerine yanıt verme, dezavantajlı grupları destekleme konusundaki önemine dikkat çekmektedir. Bu açıdan bakıldığında; öğrenme süreçlerinde doğrudan ve dolaylı yöntemlerle sosyal duygusal becerilere yer verilmesinin, öğretmenlerin farklı yaş dönemlerindeki değişimlere hazırlıklı olmasının, merak, yaratıcılık, iş birliği, uyum ve benlik becerilerinin desteklenmesi gerektiği önerilmekte ve bunun eğitim niteliğine katkı sağlayacağı öngörülmektedir (Göl-Güven, 2021; MEB, 2021).

Okul öncesi eğitim programının eğilimler bazında analiz bulguları incelendiğinde, eşlenmenin %3 olduğu görülmektedir. Eğilimlerin becerileri destekleyen, teşvik eden ve yönlendiren (Ritchhart, 2001), öğrenme motivasyonunu artıran ve öğrenme isteğini destekleyen (Enstwistle, 2012) bir yapısı bulunmaktadır. K12 Beceriler Çerçevesi öğrenenlerin bilgi ve beceri kazanımlarının yanı sıra becerileri destekleyen önemli bir zihinsel örüntü olan, eğilimlere de sahip olmaları gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu çalışmada okul öncesi eğitim programı (2013), K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli (2023) ile kavramsal-bütünleşik beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve eğilimler açısından karşılaştırılmıştır. Bu çalışma kapsamında, K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli (2023)'nde yer verilen alan becerileri (*Türkçe, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilimler*) ve okuryazarlık becerileri (*bilgi, dijital, finansal, görsel, çevre ve iklim, kültür, sağlık, sanat, vatandaşlık, veri ve fiziksel*) açısından ele alınmamıştır. Gelecek çalışmalar okul öncesi programını K12 Beceriler Çerçevesi Türkiye Bütüncül Modeli (2023)'nde yer verilen alan becerileri ve okuryazarlık becerileri açısından da ele alarak daha kapsamlı olarak inceleyebilir.

Kaynakça

- Alejo, A., and Yao, H. (2022). *Recovering learning: Are children and youth on track in skills development?*, Education Commission and UNICEF. https://www.unicef.org/media/123626/file/UNICEF_Recovering_Learning_Report_EN.pdf
- Aşkar, P., Topçu, H. İ., Altun, A., Cırık, İ ve Kandırmaz, M. (2023). *K12 beceriler çerçevesi Türkiye bütüncül modeli*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Blewitt, C., Fuller-Tyszkiewicz, M., Nolan, A., Bergmeier, H., Vicary, D., Huang, T., ... ve Skouteris, H. (2018). Social and emotional learning associated with universal curriculum-based interventions in early childhood education and care centers: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Network Open*, 1(8), e185727-e185727.
- Bonifacci, P., Trambagioli, N., Bernabini, L., ve Tobia, V. (2022). Home activities and cognitive skills in relation to early literacy and numeracy: Testing a multifactorial model in preschoolers. *European Journal of Psychology of Education*, 37(3), 681-705.
- Bosse, S., G. Jacobs, and T. L. Anderson. (2009). *Science in the air*. Young Children. Butterworth ve Thwaites (2013). *Thinking skills critical thinking and problem solving*. Cambridge University Press.
- Caravolas, M., Lervåg, A., Mikulajová, M., Defior, S., Seidlová-Málková, G., ve Hulme, C. (2019). A cross-linguistic, longitudinal study of the foundations of

- decoding and reading comprehension ability. *Scientific Studies of Reading*, 23(5), 386-402.
- Carter, D. (2016). A nature-based social-emotional approach to supporting young children's holistic development in classrooms with and without walls: The social-emotional and environmental education development (SEED) framework. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 4(1), p. 9-24.
- CASEL (2020). *Preparing youth for the workforce of tomorrow: Cultivating the social and emotional skills employers demand*. <https://casel.org/wp-content/uploads/2020/06/Preparing-Youth-for-the-Workforce-of-Tomorrow-Final.pdf>
- Center on the Social Emotional Foundations for Early Learning. (2008). *Handout 1.2 definition of social emotional development. csefel/infant-toddler module 1*. <http://www.vanderbilt.edu/csefel/infTodd/mod1/1.2.pdf>
- Chumark, C., ve Puncreobutr, V. (2016). Developing basic mathematical skills of pre-school children by using plasticized clay. *Journal of Education and Practice*, 7(12), 180-183.
- Claessens, A., Duncan, G., ve Engel, M. (2009). Kindergarten skills and fifth-grade achievement: Evidence from the ECLS-K. *Economics of Education Review*, 28(4), 415-427.
- Claessens, A., ve Engel, M. (2013). How important is where you start? Early mathematics knowledge and later school success. *Teachers College Record*, 115(6), 1-29.
- Cristovao, A. M., Candeias, A. A., ve Verdasca, J. L. (2020). Development of socio-emotional and creative skills in primary education: Teachers' perceptions about the Gulbenkian XXI School Learning Communities Project. *Frontiers in Education*, 4(160), 1-12. <https://doi.org/10.3389/educ.2019.00160>
- Dickinson, D. K., McCabe, A., ve Essex, M. J. (2006). A window of opportunity we must open to all: The case for preschool with high-quality support for language and literacy. D. K. Dickson and S. S. Neuman (Eds.), *In Handbook of early literacy research*, (Vol 2), (pp. 11-28). The Guilford Press.
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., ve Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82, 405-432.

- Edens, K. M., ve Potter, E. F. (2013). An exploratory look at the relationships among math skills, motivational factors and activity choice. *Early Childhood Education Journal*, 41, 235-243.
- Ee, J., Wong, H. Y., ve Aunio, P. (2006). Numeracy of young children in Singapore, Beijing, ve Helsinki. *Early Childhood Education Journal*, 33(5), 325–332.
- Elias, M. J., Zins, J. E., Weissberg, R. P., Frey, K. S., Greenberg, M. T., Haynes, N. M., Kessler, R., Schwab-Stone, M. E., and Shriver, T. P. (1997). *Promoting social and emotional learning: Guidelines for educators*. Alexandria, Association for Supervision and Curriculum Development.
- Entswistle, N. (2012). The quality of learning at university: Integrative understanding and distinctive ways of thinking. J. R. Kirby and M. J. Lawson (Eds.), In *Enhancing the quality of learning: Dispositions, instruction, and learning processes* (15-31). Cambridge University Press.
- Esen-Aygün, H. (2017). *Sosyal-duygusal öğrenme programlarının sosyal duygusal öğrenme becerilerinin gelişimine, akademik başarı ve sınıf iklimi algısına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Far, S. K. N., Emamjomeh, M. R., ve Hamidi, F. (2023). A comparative study of high scope, reggio emilia ve waldorf approaches: providing guidelines for training of pre-primary teachers in Iran. *Iranian Journal of Comparative Education*, 6(1), 2350-2370.
- González-Pérez, L. I., ve Ramírez-Montoya, M. S. (2022). Components of education 4.0 in 21st century skills frameworks: systematic review. *Sustainability*, 14(3), 1493
- Göl-Güven, M. (Edt.) (2021). *Çocuklukta sosyal duygusal öğrenme*. Yeni İnsan Yayınevi.
- Grand-Clement, S. (2017). *Digital learning: Education and skills in the digital Age*. RAND Europe.
- Greenberg, M. T., Weissberg, R. P., O'Brien, M. U., Zins, J. E., Fredericks, L., Resnik, H., ve Elias, M. J. (2003). Enhancing school-based prevention and youth development through coordinated social, emotional, and academic learning. *American Psychologist*, 58 (6-7), 466-474.
- Hilbert, M., ve Lopez, P. (2011). The world's technological capacity to store, communicate, and compute information. *Science*, 332(6025), 60-65.

- Hyson, M. (2004). *The emotional development of young children: Building an emotion-centered curriculum*. Teachers College Press.
- Jasińska, K. K., Shuai, L., Lau, A. N., Frost, S., Landi, N., ve Pugh, K. R. (2021). Functional connectivity in the developing language network in 4-year-old children predicts future reading ability. *Developmental Science*, 24(2), e13041.
- Jordan, N. C., Kaplan, D., Ramineni, C., and Locuniak, M. N. (2009). Early math matters: Kindergarten number competence and later mathematics outcomes. *Developmental Psychology*, 45(3), 850–867.
- Kabakçı, Ö., ve Totan, T. (2013). Sosyal ve duygusal öğrenme becerilerinin çok boyutlu yaşam doyumuna ve umuda etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6(1), 40-61.
- Kankaraş, M., ve Suarez-Alvarez, J. (2019). *Assessment framework of the OECD Study on Social and Emotional Skills*.
- Kuhl, P. K. (2011). Early language learning and literacy: Neuroscience implications for education. *Mind, brain, and education*, 5(3), 128-142.
- Lyster, S. A. H., Snowling, M. J., Hulme, C., and Lervåg, A. O. (2021). Preschool phonological, morphological and semantic skills explain it all: Following reading development through a 9-year period. *Journal of Research in Reading*, 44(1), 175-188.
- Manu, M., Torppa, M., Eklund, K., Poikkeus, A. M., Lerikkanen, M. K., and Niemi, P. (2021). Kindergarten pre-reading skills predict Grade 9 reading comprehension (PISA Reading) but fail to explain gender difference. *Reading and Writing*, 34(3), 753-771.
- MEB (2021). *Sosyal ve duygusal beceriler araştırması Türkiye ön raporu*. https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_09/07170836_No19_OECD_Sosyal_ve_Duygusal_Beceriler_Arastirmasi
- Morrow, L. M. (2009). *Literacy development in the early years: helping children read and write*. Pearson.
- National Association for the Education of Young Children (2013). *Exploring the World of Science with Your Child*. <https://www.naeyc.org/resources/pubs/tyc/dec2012/backpack/exploring-world-of-science>.
- Nelson, G., Westhues, A., and MacLeod, J. (2003). A meta-analysis of longitudinal research on preschool prevention programs for children. *Prevention ve Treatment*, 6(31), 1–35.

- Neuman, S. B., and Roskos, K. (2005). Whatever happened to developmentally appropriate practice in early literacy?. *YC Young Children*, 60(4), 22.
- OECD (2020). *Early learning and child well-being: A study of five-year-olds in England, Estonia, and the United States*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/3990407f-en>.
- OECD (2021). *Social and emotional skills: Well-being, connectedness and success*. [https://www.oecd.org/education/school/UPDATED%20Social%20and%20Emotional%20Skills%20-%20Wellbeing,%20connectedness%20and%20success.pdf%20\(website\)](https://www.oecd.org/education/school/UPDATED%20Social%20and%20Emotional%20Skills%20-%20Wellbeing,%20connectedness%20and%20success.pdf%20(website))
- Oğul, İ. G., ve Arnas, Y. A. (2020). Erken dönemde matematik konuşmaları. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 186-199.
- Ornaghi, V., Pepe, A., Agliati, A., and Grazzani, I. (2019). The contribution of emotion knowledge, language ability, and maternal emotion socialization style to explaining toddlers' emotion regulation. *Social Development*, 28(3), 581-598.
- Otto, B. (2006). *Language development in early childhood*. Pearson
- Pan, X. S., Li, C., and Watts, T. W. (2023). Associations between preschool cognitive and behavioral skills and college enrollment: Evidence from the Chicago school readiness project. *Developmental Psychology*, 59(3), 474.
- Partnership For 21st Century Skills (P21 (2009). *Framework for 21st century learning definitions*. <http://www.21stcenturyskills.org>
- Payton, J. W., Weissberg, R. P., Durlak, J. A., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., ScHELLINGER, K. B., et al. (2008). *The positive impact of social and emotional learning for kindergarten to eighth-grade students: Findings from three scientific reviews*. Chicago, IL: Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED505370.pdf>
- Ritchhart, R. (2001). From IQ to IC: A dispositional view of intelligence. *Roeper Review*, 23(3), 143-150.
- Selwyn, N. (2013). Rethinking education in the digital age. K. Orton-Johnson and N. Prior (Eds.), *In Digital sociology: Critical Perspectives*, (197-212). Palgrave Macmillan.
- Skibbe, L. E., Montroy, J. J., Bowles, R. P., and Morrison, F. J. (2019). Self-regulation and the development of literacy and language achievement from preschool through second grade. *Early Childhood Research Quarterly*, 46, 240-251.

- Snow, C. (1983). Literacy and language: Relationships during the preschool years. *Harvard Educational Review*, 53(2), 165-189.
- Koyuncu-Şahin, M. ve Akman, B. (2018). Erken çocukluk döneminde düşünme becerilerinin gelişimi. *Millî Eğitim*, 47(218), 5-20.
- Taggart, G., Ridley, K., Rudd, P and Benefield, P. (2005). *Thinking skills in the Early Years: a literature review*. National Foundation for Educational Research.
- Thompkins, G. E. (2007). *Language arts: Patterns of practice*. Pearson.
- Troller-Renfree, S. V., Costanzo, M. A., Duncan, G. J., Magnuson, K., Gennetian, L. A., Yoshikawa, H., ... and Noble, K. G. (2022). The impact of a poverty reduction intervention on infant brain activity. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 119(5), e2115649119.
- TÜSİAD (2019). *Sosyal ve duygusal öğrenme becerileri: Yeni sanayi devriminin eşliğinde iş ve yaşam yetkinliklerinin anahtarı*. <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/10450-sosyal-ve-duygusal-ogrenme-becerileri>
- Voogt, J., and Roblin, N. P. (2010). *21st century skills*. University of Twente. http://opite.pbworks.com/w/file/etch/61995295/White%20Paper%2021stCS_Final_ENG_def2.pdf
- Vygotsky, L. S. (1986). *Thought and language*. The Massachusetts Institute of Technology.
- Welsh, J. A., Nix, R. L., Blair, C., Bierman, K. L., and Nelson, K. E. (2010). The development of cognitive skills and gains in academic school readiness for children from low-income families. *Journal of Educational Psychology*, 102(1), 43-53.
- World Economic Forum (2022). "Catalyzing Education 4.0". https://www3.weforum.org/docs/WEF_Catalysing_Education_4.0_2022.pdf
- World Economic Forum (2023). *Defining Education 4.0: A taxonomy for the future of learning*. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Defining_Education_4.0_2023.pdf
- Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Zins, J. E., Weissberg, R.P., Wang, M.C., and Walberg, H. J. (2001). Social-emotional learning and school success. *CEIC Review*, 10(6), 1-3.